

Vergaderjaar 2018–2019

35 000 VI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) voor het jaar 2019

Nr. 15

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 20 november 2018

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister voor Rechtsbescherming over de brief van 25 juni 2018 over seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk (Kamerstuk 34 775 VI, nr. 112).

De vragen en opmerkingen zijn op 17 september 2018 aan de Minister voor Rechtsbescherming voorgelegd. Bij brief van 16 november 2018 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Van Meenen

Adjunct-griffier van de commissie,
Tielens-Tripels

Inhoudsopgave

I.	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
	1. Inleiding	2
	2. Informatie Rooms-Katholieke Kerk over afhandeling van meldingen	3
	3. Uitkomsten gesprek met dhr. Deetman over het archief	4
	4. Subsidie Koershuis	5
	5. Reactie op het bericht van het Vrouwenplatform Kerkelijk Kindermisbruik	5
	6. Zusters van de Goede Herder	6
	7. Onderzoek verruiming aangifteplicht	7
II	Reactie van de Minister voor Rechtsbescherming	7

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie danken de Minister voor Rechtsbescherming (hierna: de Minister) voor de brief, waarin wordt ingegaan op een aantal moties en toezeggingen betreffende seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk. Zij hebben hierover enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van bovengenoemde brief waarin een aantal moties en toezeggingen gestand wordt gedaan die betrekking hebben op seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk. Met de recente berichten over ontdekkingen binnen de Rooms-Katholieke Kerk in de Verenigde Staten en Australië, maar ook de problematiek rondom de Jehova's Getuigen hier in Nederland laten zien dat het goed is alert te blijven op mogelijke misstanden binnen gemeenschappen met een gesloten karakter. Sinds de commissie-Deetman zijn belangrijke stappen gezet ten aanzien van de transparantie en de erkenning en ondersteuning van het slachtoffer. Voornoemde leden hebben nog enkele vragen over de brief.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van bovengenoemde brief over seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk. Deze leden vernemen graag hoe de Minister aankijkt tegen de recentelijke nieuwsberichten over misbruik binnen de Rooms Katholieke Kerk in landen als Duitsland, de Verenigde Staten, Australië en Chili. Ziet de Minister aanleiding aan de hand van de recente ontdekkingen in andere landen verdere acties te ondernemen in Nederland? Voornoemde leden hebben ook over deze brief nog enkele vragen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief over seksueel misbruik en seksueel geweld in de Rooms Katholieke Kerk. Het bekend worden van de misstanden bij de kloosterorde van de zusters van de Goede Herder maken duidelijk dat kennelijk nog steeds niet een volledig beeld bestaat van de aard en de omvang van het seksueel misbruik binnen de Rooms Katholieke kerk. Deze leden vragen of niet meer inspanningen moeten worden verricht teneinde de waarheid aan het licht te brengen en de slachtoffers in materiële en immateriële zin recht te doen. De Minister laat na een overtuigende argumentatie te geven waarom het huidige beschikbare onderzoeksresultaat volstaat teneinde vast te stellen wat zich nu precies bij de Goede Herder heeft voorgedaan en welk leed precies de betrokken slachtoffers is aangedaan. Specifieke erkenning van dit slachtofferschap

kan bijdragen aan de verwerking. Het achterwege laten van onderzoek is daarom naar het oordeel van voornoemde leden zeer ongewenst. Zij dringen erop aan alsnog te voorzien in een diepgravend, onafhankelijk onderzoek naar de misstanden bij de Goede Herder en eventuele andere gestichten.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief over moties en toezeggingen die betrekking hebben op seksueel misbruik in de Rooms Katholieke Kerk. Zij hebben hierover nog veel kritische vragen en opmerkingen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van bovengenoemde brief. Zij hebben de volgende vragen.

2. Informatie Rooms-Katholieke Kerk over afhandeling van meldingen

a. Afspraak voor schrijvende gevallen

De leden van de D66-fractie vragen hoe de circa 120 slachtoffers, die zich hebben gemeld sinds 2015 na de sluitingsdatum van de Klachtenregeling 2011 van de onafhankelijke Stichting Beheer & Toezicht, zich verhouden tot het totaal aantal meldingen van 53 waarover gesproken wordt in het jaarverslag 2017 van het voorzittersoverleg tussen de Bisschoppenconferentie, Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) en de Koepel Landelijk Overleg Kerkelijk Kindermisbruik (KLOKK). Ook horen deze leden graag alle maatregelen die zijn genomen door de Rooms-Katholieke Kerk in het kader van preventiebeleid sinds 2010. Is de Minister van mening dat er op dit moment, in het kader van preventie, alles gedaan wordt teneinde nieuwe misstanden te voorkomen of ziet hij nog extra maatregelen die genomen kunnen worden?

De leden van de SP-fractie ontvangen signalen dat melders van wie de klacht voor de sluiting van de klachtencommissie ongegrond is verklaard, niet op de hoogte worden gebracht van nieuw steunbewijs. De regeling nagekomen meldingen zou daarin niet voorzien. Kloppen deze signalen? Zo nee, waarom niet? Wat vindt u daarvan en welke mogelijkheden hebben deze slachtoffers voor een herziening? In hoeverre zijn slachtoffers voor het verkrijgen van steunbewijs afhankelijk van het kerkelijk gezag? Op welke manier wordt de onafhankelijkheid en transparantie van dat proces gewaarborgd? Hoe wordt voorts omgegaan met zogenaamde derden meldingen, dus meldingen over overleden lotgenoten? Waar het gaat over de bisschoppen en oversten die jarenlang wegkeken en niets deden tegen het seksueel misbruik en/of uitbuiting, willen deze leden weten hoe zij op hun verantwoordelijkheid worden of zijn geweest. Hoe gaat de kerk hiermee om?

Met betrekking tot het punt over de afhandeling van schrijvende gevallen zouden de leden van de PvdA-fractie willen vragen of het bekend is in hoeveel gevallen het onafhankelijk team van deskundigen een bindend advies heeft gegeven teneinde slachtoffers te erkennen, een financiële genoegdoening te geven of hulpverlening te bieden? Zijn deze adviezen daadwerkelijk opgevolgd?

b. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag

De leden van de SP-fractie lezen dat bij schrijvende gevallen door het Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag hulpverlening wordt geboden. Om wat voor (soort) hulpverlening gaat dat? In het geval van het preventiebeleid en meer specifiek de Gedragscode vragen deze leden wat het

betekent dat deze breed is verspreid en besproken. In hoeverre is deze code door alle congregaties ondertekend? Klopt het, dat een aantal hier niet toe is overgegaan en wat betekent dit concreet?

Aangegeven wordt dat bij iedere benoeming een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) wordt gevraagd. Klopt het, dat een dergelijke verklaring geen zoden aan de dijk zet indien er slechts sprake is van een gegronde klacht, maar geen strafrechtelijke veroordeling?

c. Preventiebeleid

De leden van de CDA-fractie merken op dat de Rooms-Katholieke Kerk heeft gemeld dat het beleid rond het antecedentonderzoek is verscherpt en bij iedere benoeming nu om een VOG wordt gevraagd. Kunt u aangeven of dit ook geldt indien iemand intern wordt overgeplaatst? In hoeverre wordt ervoor gewaakt dat men bij verdenkingen en/of veroordelingen niet alsnog op een andere plek weer zomaar aan de slag kan? Deze vragen dienen ook in het licht van het Vrouwenplatform Kerkelijk Kindermisbruik te worden gelezen waarin wordt gesteld dat plegers van gegronnd verklaarde klachten, overgeplaatst worden (mede) omdat deze plegers hun VOG kunnen behouden.

3. Uitkomsten gesprek met dhr. Deetman over het archief

De leden van de VVD-fractie steunen het plan het archief van de commissie-Deetman over te dragen aan het Nationaal Archief. Zij vinden het jammer en teleurstellend te lezen dat de heer Deetman en de medewerkers van het Nationaal Archief geen akkoord hebben kunnen bereiken over de voorwaarden van het overdragen van het archief. De Minister schrijft dat hij het betreurt de heer Deetman niet te hebben kunnen overreden nogmaals met het Nationaal Archief in gesprek te gaan. Op welke wijze heeft de Minister de heer Deetman proberen te overtuigen nogmaals met het Nationaal Archief in gesprek te gaan? Is de Minister bereid nog een laatste poging te wagen?

De leden van de D66-fractie betreuren het dat de heer Deetman en medewerkers van het Nationaal Archief het niet eens zijn geworden over de voorwaarden waaronder het archief overgedragen zou kunnen worden. Deze leden lezen dat dit vooral draaide om de vraag hoe lang de door slachtoffers gedane meldingen vertrouwelijk zouden blijven. Voornoemde leden vernemen graag hoe de twee partijen hierin stonden. Daarnaast vernemen deze leden graag waarop de Minister zich baseert wanneer hij stelt dat hij erop vertrouwd dat de integere werkwijze waarvan de heer Deetman blijk heeft gegeven er uiteindelijk ook toe zal leiden dat het archief een bewaarplaats krijgt waarbij zowel het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de slachtoffers wordt gewaarborgd, als het doen van wetenschappelijk onderzoek mogelijk is, hetgeen evenzeer een in de kring van slachtoffers levende wens is? Wanneer voorziet de Minister dat het archief een bewaarplaats zal krijgen en waar? Heeft de Minister een plan opgesteld teneinde dit te bewerkstelligen?

De leden van de SP-fractie delen de teleurstelling dat de heer Deetman niet opnieuw met het Nationaal Archief in gesprek wil gaan over het overhevelen van door zijn commissie verzameld materiaal. Dit betekent namelijk dat het voor onderzoekers en slachtoffers lastig wordt eventueel geanonimiseerd inzage te krijgen. Een voorbeeld is het NRC, dat zelf opnieuw onderzoek moest doen en gesprekken moest voeren met slachtoffers teneinde de historie te achterhalen. Wat is de reactie van de Minister daarop, wat vindt hij daar nu van? Er wordt bovendien gesteld dat wetenschappelijk onderzoek mogelijk blijft, wat zou betekenen dat het

NRC gewoon onderzoek had moeten kunnen doen middels datzelfde archief. Toch is dat niet mogelijk gebleken. Kan daar ook specifiek op in worden gegaan? Op welke manier wordt gegarandeerd dat wetenschappelijk onderzoek mogelijk blijft als het archief niet bij het Nationaal Archief wordt ondergebracht?

4. Subsidie Koershuis

De leden van de D66-fractie vernemen graag of er, sinds het schrijven van de brief, contact is geweest tussen de diverse lotgenotenorganisaties voor slachtoffers en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport of het Ministerie van Justitie en Veiligheid? Zo ja, wat is er uit deze gesprekken naar voren gekomen?

De leden van de SP-fractie begrijpen dat wordt verwezen naar Slachtofferhulp Nederland waar het gaat om doorverwijzing naar gespecialiseerde hulpverlening voor slachtoffers van misbruik in de Rooms Katholieke Kerk. Klopt het dat Slachtofferhulp Nederland deze specifieke kennis niet zelf heeft? Wat zegt Slachtofferhulp Nederland hier eigenlijk zelf over? Waarom kan het Koershuis niet bijdragen aan het opzetten of doorverwijzen van deze gespecialiseerde hulpverlening gezien de ervaring, deskundigheid en contacten die daar voorhanden is? Welke rol ziet de Minister weggelegd voor het Koershuis waar het gaat om hulpverlening?

5. Reactie op het bericht van het Vrouwenplatform Kerkelijk Kindermisbruik

De leden van de VVD-fractie merken op dat de Minister schrijft dat hij geen voorstander is van een centraal meldpunt om aangifte te doen van seksueel misbruik en seksueel overschrijdend gedrag. Dit wordt niet uitgebreid onderbouwd. Kan de Minister nogmaals toelichten waarom hij geen voorstander hiervan is?

Het valt deze leden op dat uit de brief een redelijk positieve toon doorklinkt wat betreft de opstelling van de Rooms-Katholieke Kerk. De Minister schrijft dat de Kerk bereid blijft tot overleg met slachtofferorganisaties, dat de Kerk graag de vrees wil wegnemen dat meldingen worden toegedekt en dat de Kerk bereid is nieuwe groepen slachtoffers waar mogelijk erkenning en financiële tegemoetkoming te bieden. Dit klinkt bemoedigend. Kan de Minister in zijn algemeenheid zeggen wat hij vindt van de opstelling van de Rooms-Katholieke Kerk in het licht van de misbruikschandalen? Is de Minister tevreden met de opstelling van de Rooms-Katholieke Kerk? Zo nee, waar ziet hij kans voor verbetering?

De leden van de SP-fractie zijn benieuwd of de Minister weet wat er uit het nieuwe gesprek tussen het Vrouwenplatform Kerkelijk Kindermisbruik en de Rooms Katholieke Kerk is voortgekomen. De Minister geeft voorts aan geen voorstander te zijn van een centraal meldpunt voor alle domeinen. Is de Minister ook geen voorstander van een centraal meldpunt dat uiteindelijk door kan verwijzen naar de juiste instantie en kan bijhouden of er daadwerkelijk wat met de melding wordt gedaan, zodat slachtoffers niet zelf hoeven uit te zoeken waar hun melding het beste thuishoort en/of van het kastje naar de muur worden gestuurd? Uitbesteden aan de domeinen zelf, kan er bovendien toe leiden dat de klacht niet de behandeling krijgt die het verdient. Graag ontvangen deze leden een toelichting hierop.

De leden van de PvdA-fractie lezen dat het Vrouwenplatform Kerkelijk Kindermisbruik van mening is dat er nog steeds een cultuur van geheimhouding in de Rooms Katholieke Kerk zou heersen. Zo zou er geen transparantie bestaan over het overplaatsingsbeleid van plegers van

gegrond verklaarde klachten. Is de Minister wel bekend met de wijze waarop de Rooms-Katholieke Kerk dergelijke plegers overplaatst? Zo ja, wat is zijn indruk? Zo nee, acht de Minister het mogelijk dat plegers van seksueel misbruik elders opnieuw aan het werk kunnen voor de Rooms-Katholieke Kerk? Hoe worden dergelijke plegers gecontroleerd? In de brief wordt gemeld dat de Rooms Katholieke Kerk bereid is met slachtoffers van uitbuiting en dwangarbeid bij instellingen van de Rooms Katholieke Kerk in gesprek te gaan en waar mogelijk erkenning en financiële tegemoetkoming te bieden. Wat is de stand van zaken ten aanzien van deze gesprekken, erkenning en financiële tegemoetkoming?

6. Zusters van de Goede Herder

De leden van de CDA-fractie lezen dat er een onderzoek komt naar de mogelijkheid en wenselijkheid van het verruimen van de aangifteplicht in gevallen van ernstige zedendelicten anders dan verkrachting. In dit onderzoek zal ook worden gekeken naar de randvoorwaarden waarmee averechtse effecten van de aangifteplicht kunnen worden voorkomen. Thans wordt de zedenwetgeving gemoderniseerd met enkele wetswijzigingen tot gevolg. Kan de Minister aangeven of bij de opzet van het onderzoek rekening is gehouden met de lopende modernisering van de zedenwetgeving? Deze leden achten het wenselijk dat de uitkomsten van het onderzoek nog kunnen worden meegenomen in deze modernisering indien de Kamer hiertoe besluit, deelt de Minister dit?

De leden van de D66-fractie zijn blij met het onderzoek naar de verruiming van de aangifteplicht. Uiteraard moet hierbij gekeken worden naar aangifte en verplichtingen op andere relevante terreinen in Nederland zoals het onderwijs en de zorg. Deze leden vernemen graag wanneer het onderzoek gereed is en of de Minister direct ook een inhoudelijke reactie op het onderzoek kan geven. Daarnaast hebben deze leden eerder schriftelijke vragen gesteld over hoe de aangifteplicht zich verhoudt tot de zogeheten «crimen sollicitationis».

De leden van de SP-fractie ontvangen graag een reactie op het artikel van het NRC over de Goede Herder.¹ Klopt het, dat de overheid weet had of in ieder geval had kunnen weten van de misstanden die plaatsvonden bij de wasserijen en naaiateliers van de Zusters van de Goede Herder? Waarom werd niet ingegrepen? Welke consequenties verbindt de Minister hieraan? Is de Minister zelf hierover in gesprek gegaan met het Vrouwenplatform Kerkelijk Kindermisbruik en de slachtoffers? Zo nee, waarom niet en is hij bereid dit alsnog te doen? Zo ja, wat waren de uitkomsten van dat gesprek?

Kan er in Nederland niet een dergelijk onderzoek worden gehouden zoals uitgevoerd in Ierland? Zo nee, waarom niet? Bent u eigenlijk wel geïnteresseerd in deze geschiedenis en de gevolgen daarvan voor de slachtoffers? Waar wordt in het eindrapport van de commissie-Deetman melding gemaakt van deze geschiedenis en de aard en omvang van de onbetaalde dwangarbeid? Waaruit blijkt dat precies? Er wordt aangegeven dat de aard, de duur en de zwaarte van de arbeid ook ter sprake is gekomen. Wat betekent is ter sprake gekomen? Is dit hetzelfde als het onderzocht zijn hiervan?

De commissie-De Winter geeft aan, alleen onderzoek te kunnen doen naar meldingen wanneer de tewerkstelling het karakter had van fysiek en psychisch geweld. Volgens u is uitbuiting en dwangarbeid te beschouwen als een vorm van geweld. Betekent dit dat vrouwen die op welke manier dan ook zijn uitgebuit melding kunnen doen bij de commissie De Winter en deze dan sowieso onderzoek doet hiernaar? Zo nee, waarom niet en

¹ <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/07/13/de-meisjes-van-de-goede-herder-2-a1609956>

bent u bereid daar alsnog specifiek opdracht toe te geven? Waar doet de commissie dan precies aanvullend onderzoek naar en krijgen zij hiervoor extra budget en tijd?

Wat is de reactie van de Minister op de conclusie van emeritus-hoogleraar victimologie, professor Van Dijk, van Tilburg University dat «de fenomenen dwangarbeid, arbeidsuitbuiting en kinderarbeid in het onderzoek van de commissie-Deetman 2 naar seksueel geweld en fysiek of psychisch geweld niet zijn onderzocht»?²

7. Onderzoek verruiming aangifteplicht

De leden van de PvdA-fractie lezen dat de Minister de toezegging teneinde inzicht te geven in de opzet van het onderzoek naar verruiming van de aangifteplicht, ook geldt voor organisaties. Op welke termijn zal het onderzoek afgerond zijn?

II. Antwoord / Reactie van de Minister voor Rechtsbescherming

Op 25 juni 2018 stuurde ik uw Kamer een brief met mijn reactie op een aantal moties en toezeggingen aangaande seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk (RKK).³ Op 17 september jl. stuurde de Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid mij het verslag van een schriftelijk overleg met vragen en opmerkingen naar aanleiding van deze brief.⁴ Tevens vroeg de Kamercommissie mij op 27 september jl. om in te gaan op het onderzoek van de NRC naar misbruik in de RKK.⁵ Met deze brief beantwoord ik uw vragen en geef ik mijn reactie op de berichten die op 15 en 16 september in de NRC zijn verschenen.

Uit het verslag van de Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid spreekt zorg over het verschijnsel seksueel misbruik en de wens om dat misbruik te bestrijden en te voorkomen. Ik deel die zorgen en wensen van de Vaste Commissie. Seksueel misbruik is onacceptabel en moet te allen tijde bestreden en waar mogelijk voorkomen worden. De positie van slachtoffers van seksueel misbruik in gesloten, religieuze gemeenschappen heeft daarbij in het bijzonder mijn aandacht. Deze boodschap wordt uitgedragen in alle gesprekken die door mij en medewerkers van het Ministerie van Justitie en Veiligheid over dit onderwerp worden gevoerd.

Preventie seksueel misbruik door de RKK

De leden van de D66 fractie vernemen graag welke preventie maatregelen de RKK sinds 2010 heeft genomen en of zij er alles aan doen om nieuwe mistanden te voorkomen. Verder willen de leden van de SP weten hoe breed de Gedragscode is verspreid en besproken en willen zij samen met de leden van het CDA weten hoe het antecedentenbeleid ook bij interne overplaatsingen is ingericht, ook in het licht van de constatering van het Vrouwenplatform Kerkelijk Kindermisbruik (VPKK) dat plegers van gegronde verklaarde klachten, overgeplaatst worden (mede) omdat zij hun Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) kunnen behouden. Verder willen de leden van de PvdA-fractie weten hoe het overplaatsingsbeleid van de RKK eruit ziet en of de «cultuur van geheimhouding» die de VPKK schetst nog bestaat.

² http://www.vpkk.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=170:het-onderzoek-deetman-2-en-dwangarbeid-een-expert-opinion&catid=10&Itemid=156

³ Kamerstuk 34 775 VI, nr. 112.

⁴ Brief van 17 september 2018.

⁵ Brief van 27 september 2018.

Uit navraag bij de RKK blijkt dat het preventiebeleid na de commissie Deetman is uitgebreid en aangescherpt. Bewustwording en kennisverwerving maken nadrukkelijk onderdeel uit van opleidingen, onder andere door bespreking van concrete casussen.

Daarnaast heeft de RKK een formeel kader ingericht door het opstellen van een Gedragscode Pastoraat, geïnspireerd op codes van andere maatschappelijke organisaties en het Reglement R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag.⁶ De gedragscode stelt regels die voor alle (in opleiding zijnde) priesters, diakens, zendelingen, en religieuzen in opleiding gelden. Daarnaast wordt van alle vrijwilligers verwacht dat zij zich in hun handelen richten naar de waarden en normen uit deze Gedragscode Pastoraat. Het Reglement regelt tevens de wijze van afhandeling van klachten.

Het kader schrijft voor dat elke melding of klacht inzake grensoverschrijdend gedrag leidt tot maatregelen die passen bij de ernst van het gedrag. De klachten en meldingen worden behandeld door een onafhankelijke klachtencommissie. Ernstige feiten, meldingen van mogelijk strafbare feiten en over seksueel misbruik van minderjarigen moeten direct bij Openbaar Ministerie c.q. de politie worden gemeld. Sanctiëring geschiedt volgens Nederlands recht door daartoe bevoegde publiekrechtelijke instanties en door de RKK zelf op basis van het canonieke recht.

De RKK heeft gemeld dat zij een zero-tolerance beleid voert voor medewerkers die schuldig zijn bevonden aan seksueel misbruik van minderjarigen. Er worden direct tijdelijke maatregelen getroffen als tegen een medewerker van een bisdom of congregatie een klacht wordt ingediend. Een gegrondverklaring van een klacht wegens grensoverschrijdend gedrag of een strafrechtelijke veroordeling wordt bestraft met ontneming van kerkelijk(e) ambt/taak, een verbod om pastoraal actief te zijn of wegzenden uit de clericale staat. Een VOG is voor de RKK een *conditio sine qua non* voor kerkelijke benoemingen of uitoefenen van taken. Bij elke benoeming en overplaatsing moet een nieuwe VOG worden overlegd.

Bij overplaatsingen tussen bisdommen, congregaties en ordes wordt altijd navraag gedaan bij de betreffende bisschop of hogere oversten. Dit verplichte antecedentenonderzoek richt zich ook op grensoverschrijdend gedrag en is ook vereist voor priesters, diakenen en religieuzen die tijdelijk in Nederland willen verblijven voor pastoraal werk. Verder heeft de RKK voorzieningen in het leven geroepen zoals een meldpunt voor slachtoffers, een klachtencommissie die klachten en meldingen afhandelt en de aanstelling van vertrouwenspersonen. De reacties op het seksueel misbruik zijn wat mij betreft vergelijkbaar met de maatregelen die getroffen worden in de rest van de maatschappij. Ook constateer ik dat door middel van de publicatie van verslagen het proces van meldingen en de afhandeling daarvan voor buitenstaanders te volgen is.

Berichtgeving NRC over «cultuur van geheimhouding»

Uit de berichten in de NRC over de vermeende cultuur van geheimhouding in de RKK komt naar voren dat slachtoffers ook zouden wensen dat daders strafrechtelijk worden gestraft.⁷ Zoals ik in de brief van 7 december 2016 (Kamerstuk 34 550 VI, nr. 89) heb gemeld, is uit de

⁶ <https://www.meldpuntgrensoverschrijdendgedragrkk.nl>

⁷ NRC 15 september 2018, Marc Leijendekker: «Misbruik in de katholieke kerk; het houdt maar niet op.

onderzoeken van de heer Deetman gebleken dat er geen aanwijzingen zijn gevonden voor beleid of algemene afspraken van het OM over een milde afdoening of het niet vervolgen van zedenzaken tegen geestelijken. Wel onderstreept het rapport van Deetman het belang van een uniform en consistent vervolgingsbeleid, zorgvuldige behandeling van misbruikzaken met oog voor de positie van slachtoffers en verdachten. Ook is het zo dat op het moment dat de klachten over het misbruik werden ingediend, ruim 80% van de aangeklaagden reeds was overleden. De nog levende personen tegen wie een klacht is ingediend en die gegrond is verklaard, zijn nu tussen de 70–90 jaar oud en niet meer actief in het pastoraat. Voor nog actieve medewerkers geldt de Gedragscode.

Hulp aan slachtoffers

De leden van de D66-fractie vragen hoe het aantal slachtoffers dat zich heeft gemeld sinds 2015, zich verhoudt tot het totaal aantal meldingen uit het jaarverslag 2017 van de RKK. De leden van de SP-fractie willen weten of melders van wie de klacht voor de sluiting van de klachtencommissie ongegrond is verklaard ook op de hoogte worden gebracht als er nieuw steunbewijs is, welke mogelijkheden deze slachtoffers hebben voor een herziening en in hoeverre slachtoffers voor het verkrijgen van steunbewijs afhankelijk zijn van de RKK. Zij willen daarnaast weten hoe onafhankelijkheid en transparantie zijn gewaarborgd en hoe wordt omgegaan met meldingen van derden (overledenen). Ook vragen zij mij te verduidelijken hoe bisschoppen en oversten op hun verantwoordelijkheid zijn gewezen en daarnaast wat voor (soort) hulpverlening het Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag biedt. De leden van de PvdA-fractie vragen naar het aantal afgegeven bindende adviezen door het onafhankelijk team van deskundigen om slachtoffers te erkennen, een financiële genoegdoening te geven of hulpverlening te bieden en of deze adviezen daadwerkelijk zijn opgevolgd.

In reactie op deze vragen meld ik u dat het aantal van 120 meldingen in mijn brief van 25 juni 2018 onder andere meldingen omvat van getuigen (26), meldingen zonder seksueel misbruik (8) en meldingen van degenen die niet aan criteria voldoen (13). Op 18 september 2017 waren er 15 gesprekken gevoerd, op 1 september 2018 waren dat er 31. Het cijfer in het jaarverslag is van eerdere datum. Verder heeft de heer Deetman in zijn slotmonitor geconcludeerd dat aan 98% van de slachtoffers hulpverlening, erkenning en genoegdoening is geboden.⁸ Dit aantal groeit nog omdat slachtoffers op basis van de «Afspraak nagekomen meldingen» tot op de dag van vandaag en zonder einddatum, zich kunnen melden bij het meldpunt van de RKK.⁹

Het Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag RKK biedt hulp aan. Er zijn vertrouwenspersonen voor pastorale opvang en er wordt hulp geboden via het Platform Hulpverlening. Mogelijk wordt in de toekomst, als zich minder slachtoffers melden, naar alternatieven voor hulpverlening gezocht bijvoorbeeld door samenwerking met organisaties als Slachtofferhulp Nederland (SHN).

Meldingen van nabestaanden of getuigen (derden) worden geregistreerd en doorgestuurd naar de kerkelijk verantwoordelijken. In voorkomende gevallen wordt een gesprek tussen de melder en de kerkelijk verantwoordelijken georganiseerd. Er zijn bij het Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag RKK geen zaken bekend die ongegrond zijn verklaard en waarvoor

⁸ Zie hiervoor mijn brief van 7 december 2016, Kamerstuk 34 550 VI, nr. 89

⁹ https://www.meldpuntgrensoverschrijdendgedragrkk.nl/wp-content/uploads/2018/04/Jaarverslag_2017_RK_Meldpunt_Grensoverschrijdend_Gedrag.pdf

na de sluiting van de herzieningsmogelijkheid nog steunbewijs is binnengekomen.

Ten aanzien van de geboden financiële genoegdoening en erkenning geldt dat de RKK na uitkomst van de rapporten van de heer Deetman drie regelingen heeft ingesteld: de regeling voor fysiek en psychisch geweld (uitgevoerd door de onafhankelijke commissie HEG), de Slotactie voor bisschoppen en hogere oversten op advies van de Klachtencommissie ongegrond verklaarde zaken (uitgevoerd door de commissie Slotactie onder leiding van de heer Deetman) en de Afspraak nagekomen meldingen van seksueel misbruik (uitgevoerd door een team van onafhankelijke deskundigen). Door dit laatste team van onafhankelijke deskundigen zijn in 24 gevallen adviezen gegeven aan de betrokken bisschop of hogere religieuze overste om erkenning en genoegdoening toe te kennen. De adviezen zijn alle opgevolgd.

Vergelijking buitenland

De leden van D66 hebben mij gevraagd hoe ik aankijk tegen de recente nieuwsberichten over misbruik in het buitenland en of ik daarin aanleiding zie tot verdere acties. De situatie rondom seksueel misbruik in Nederland laat zich slecht vergelijken met die in Australië, de VS (Pennsylvania), Chili en Duitsland. In Nederland zijn al langer geleden onderzoeken verricht, is het misbruik uitvoerig beschreven en openbaar bekend gemaakt.¹⁰ In de buitenlandse voorbeelden moeten die onderzoeken vaak nog starten of zijn die net afgerond. In Nederland is door de RKK een systeem van klachtafhandeling ontwikkeld. De RKK heeft dit inmiddels gedeeld met de instanties in Rome en de Amerikaanse Bisschoppenconferentie. De Chileense, Australische, Engelse en de conferentie in Wales volgen later. De Nederlandse Bisschoppenconferentie en de Conferentie van Nederlandse Religieuzen (KNR) zijn verantwoordelijk voor de aanpak in Nederland. Bisschoppen en hogere oversten zijn ook verantwoordelijk voor Nederlandse priesters en religieuzen die in het buitenland werkzaam zijn.

Handelen van de RKK

De VVD-fractie vraagt naar mijn opvatting over de opstelling van de Rooms-Katholieke Kerk in het licht van de misbruikschandalen. Ik constateer dat de adviezen van de Commissie Deetman over seksueel misbruik binnen de RKK een centrale rol hebben gespeeld in de manier waarop de RKK is omgegaan met klachten van seksueel misbruik. De RKK heeft die adviezen opgevolgd en heeft gezocht naar de meest passende reactie om erkenning, hulp en genoegdoening te bieden. Daarvoor zijn de Stichting Beheer en Toezicht, het Meldpunt, de Klachtencommissie, de Compensatiecommissie en het Platform Hulpverlening ingesteld. Zij hadden alle een onafhankelijke status. Ook de onafhankelijke Commissie Hulp Erkenning en Genoegdoening (HEG) onderzocht klachten van geweld op basis van de authenticiteit van het lijden van de klager. Op basis van dat onderzoek hebben bisschoppen en hogere oversten een dwingend advies gekregen tot erkenning van authenticiteit van het ondergane leed, hulp en genoegdoening.

Wat betreft de betrokkenheid van de lotgenotenorganisaties geldt dat tussen 2013 en 2018 zeer regelmatig overleg is gevoerd tussen RKK en de Koepel Landelijk Overleg Kerkelijk Kindermisbruik (KLOKK) om de activiteiten van de RKK te coördineren en te registreren.

¹⁰ Zie overzicht onderzoeken in hoofdstuk 3 van de slotmonitorrapportage: <https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2016/08/slotmonitorfinaleversie.pdf>

Verder constateer ik dat de RKK zijn reglementen heeft aangescherpt om maatregelen tegen daders te kunnen nemen en altijd melding te doen van strafrechtelijke feiten aan de politie. Ook zijn maatregelen getroffen waarmee misbruik moet worden voorkomen. Voor slachtoffers zijn vindbare en onafhankelijke meldpunten opgericht, de beoordeling van klachten is openbaar en via het internet te volgen. Er is en wordt met slachtoffers gesproken en zij kregen of krijgen erkenning en soms ook (financiële) genoegdoening.

De RKK heeft met deze en andere maatregelen en voorzieningen stappen gezet om seksueel misbruik te bestrijden en waar mogelijk te voorkomen. Zoals ik heb aangegeven is seksueel misbruik voor mij een onderwerp van voortdurende zorg en aandacht en moet het dat ook zijn voor instellingen als de RKK.

De kloosterorde van de Goede Herder

De leden van GroenLinks en de SP vragen om een onafhankelijk onderzoek naar misstanden in de kloosterorde van de zusters van de Goede Herder. Ook willen de leden van de SP-fractie weten of de overheid had kunnen weten van deze misstanden en de gedwongen arbeid en waarom er niet is ingegrepen. Daarnaast vragen zij of ik in gesprek wil gaan met het Vrouwenplatform Kerkelijk Kindermisbruik (VPKK) en willen deze leden weten wat er uit het gesprek tussen VPKK en RKK is gekomen. Verder willen zij informatie over het onderzoek van de Commissie De Winter.

In mijn brief van 25 juni 2018 heb ik aangegeven dat de heer Deetman de situatie in de kloosterorde en het toezicht op de instelling heeft beschreven (Kamerstuk 34 775 VI, nr. 112). Meldingen zijn door de onafhankelijke commissie HEG beoordeeld vanuit het perspectief van fysiek en psychisch geweld, waaronder ook uitbuiting en dwangarbeid, op basis van de authenticiteit van het lijden van degenen die een klacht wegens geweld hadden ingediend. De bisschoppen en hogere oversten hebben dwingende adviezen gekregen om over te gaan tot erkenning en financiële genoegdoening. Bij alle klachten die zijn ingediend is dat ook gebeurd. Voor gevallen van seksueel misbruik door leden van genoemde congregatie, kunnen nog steeds meldingen worden ingediend binnen het kader van de «Afspraak nagekomen meldingen». Ik blijf bij mijn opmerking in de brief van 25 juni jl. dat de burgerlijk rechter dient te beslissen over onrechtmatig handelen van instellingen inzake de verplichting tot het verrichten van arbeid zonder dat daar bezoldiging tegenover stond (Kamerstuk 34 775 VI, nr. 112).

Mijn medewerkers hebben op 23 oktober jl. een delegatie vrouwen gesproken die als kind in De Goede Herder waren geplaatst. In dat gesprek heeft deze delegatie onder andere geschetst onder welke erbarmelijke omstandigheden zij als jonge meisjes hebben verkeerd en welke sporen dit heeft achtergelaten in hun latere leven. Zij hebben mij nadien een verzoek voorgelegd om onderzoek te doen naar het specifieke aspect van de «dwangarbeid» en een verzoek voor een schaderegeling.

De Commissie De Winter zal in haar eindrapport, dat in mei 2019 verschijnt, een oordeel geven over welk geweld heeft plaatsgevonden in de jeugdzorg, hoe dat heeft kunnen gebeuren en wat de gevolgen zijn geweest in het latere leven van betrokkenen. Casussen die de Commissie in haar onderzoek op het spoor komt, zoals De Goede Herder, worden benut om dit algemene beeld te ondersteunen. Ik verwijs u voor een nadere uiteenzetting over de aandacht die de Commissie geeft aan de gang van zaken in de Goede Herder naar de brief die de Commissie recent

aan mij heeft gezonden en die als bijlage bij deze brief is opgenomen¹¹. De RKK verleende medewerking aan de verkenning van de commissie.

Volgend jaar zal ik, na kennisname van de uitkomsten van het onderzoek van De Winter, bezien of er mogelijk hiaten zijn in hetgeen alle voorgaande onderzoeken naar boven hebben gebracht over wat zich in de Goede Herder heeft afgespeeld. Als ik tot de conclusie kom dat dit het geval is, dan zal ik een vooronderzoek laten uitvoeren. Dit vooronderzoek moet duidelijk maken of nader onderzoek haalbaar en zinvol is.

Uw vraag of de overheid wel voldoende geïnteresseerd is in de historie mag naar mijn mening blijken uit het feit dat op nadrukkelijk aandringen van de overheid onafhankelijke onderzoeken (Samson, Deetman) zijn en nog steeds worden (De Winter) uitgevoerd naar de geschiedenis waarin geweld en seksueel misbruik zich heeft voorgedaan. Op uw vraag naar de stand van zaken van de gesprekken tussen de RKK en de VPKK kan ik u mededelen dat de VPKK niet op de uitnodiging van de RKK voor een gesprek in september jl. is ingegaan. Momenteel voeren zijn schriftelijk overleg met elkaar.

Archief Deetman

De leden van de VVD-fractie vragen of ik nog een laatste poging wil wagen om de heer Deetman ervan te overtuigen om met het Nationaal Archief in gesprek te gaan over de overdracht van het archief van zijn commissie. De leden van de D66-fractie vragen naar mijn plan voor de bewaarplaats van het archief en de leden van de SP-fractie willen weten hoe wetenschappelijk onderzoek mogelijk blijft.

Ik heb in mijn brief van 25 juni (Kamerstuk 34 775 VI, nr. 112) uiteengezet dat ik die ultieme poging reeds in het gesprek op 13 april 2018 heb gedaan. Daar het een particulier archief betreft, heb ik ook geen zeggenschap over dit archief.

Lotgenotencontact

De leden van de D66 en SP fractie vragen wat er uit het contact met de lotgenotenorganisaties naar voren is gekomen. De leden van de SP-fractie willen weten welke hulpverlening SHN biedt aan slachtoffers van seksueel misbruik in de RKK.

Bij de start van het onderzoeken van Samson en De Winter zijn met SHN afspraken gemaakt dat slachtoffers voor hulpverlening door de meldpunten van de commissie worden doorverwezen naar SHN. SHN biedt namens de overheid alle slachtoffers die daar behoefte aan hebben reguliere kortstondige psychosociale, juridische en praktische hulp. Indien nodig verwijst ze door naar de meer gespecialiseerde en verdiepende hulpverlening (traumahulp). Soms blijkt er bij slachtoffers behoefte te bestaan aan contact met en ondersteuning door slachtoffers die hetzelfde hebben meegemaakt (lotgenoten). SHN verwijst dan door naar lotgenotengroepen, waarvan stichting Seksueel Kindermisbruik Instellingen Pleeggezinnen (SKIP) de belangrijkste is. Deze groepen van vrijwilligers met ervaringsdeskundigheid bieden telefonisch een luisterend oor, organiseren bijeenkomsten om ervaringen met elkaar te delen en komen waar nodig op voor de belangen van slachtoffers. Op verzoek biedt SHN ook wel eens ondersteuning tijdens bijeenkomsten van SKIP.

---

¹¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Al enige tijd gelden hebben zeven lotgenotenorganisaties het initiatief genomen voor een samenwerkingsverband: Het Koershuis. Dit verband wil een rol spelen in de belangenbehartiging en ondersteuning van de slachtoffers in het kader van de commissie De Winter. De zeven organisaties willen organisatorisch gaan samen werken.

De Ministeries van Justitie en Veiligheid en VWS voeren op dit moment overleg met betrokkenen van diverse lotgenotenorganisaties en onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor financiële ondersteuning van lotgenotenorganisaties.

Algemeen beleid aangaande bestrijden en voorkomen seksueel geweld

Ik wil bewerkstelligen dat seksueel misbruik, vooral in situaties met een ongelijke machtspositie, zoveel mogelijk wordt uitgebannen. Als misbruik zich wel voordoet, dan wil ik dat dit passend strafrechtelijk wordt bestraft. De afgelopen periode is er ruim aandacht in de maatschappij en binnen veel sectoren voor het voorkomen, opsporen en bestraffen van seksueel misbruik. Met alle voorzieningen die er voor slachtoffers zijn, zoals bijvoorbeeld de Centra Seksueel Geweld en de Hulplijn Seksueel Misbruik van Slachtofferhulp Nederland, zie ik geen toegevoegde waarde in een centraal landelijk meldpunt voor seksueel misbruik. Slachtoffers hebben recht op maatwerk en dat kan naar mijn mening alleen worden geboden door diegenen die werkzaam zijn in de omgeving waarin het misbruik zich heeft voorgedaan.

Als Minister van Rechtsbescherming sta ik voor slachtoffers van seksueel geweld. Langs meerdere wegen wil ik bereiken dat slachtoffers de toegang tot de overheid als laagdrempelig ervaren. Ten aanzien van het melden van seksueel misbruik acht ik het onderzoek naar de mogelijkheden tot verruiming van de aangifteplicht in geval van wetenschap van seksueel misbruik van kinderen van groot belang. In dat onderzoek wordt ook gekeken naar de samenhang tussen de aangifteplicht en het verschoningsrecht.

Ik blijf daarnaast in het bijzonder het handelen van de RKK ten aanzien van seksueel misbruik nauwlettend volgen. Begin volgend jaar stuur ik u weer een jaarverslag van de RKK met daarbij mijn reactie. Ook in mijn contacten met de RKK blijf ik uitdragen dat seksueel misbruik onacceptabel is en blijvend bestreden moet worden.